

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ไสยศาสตร์ในนิทานพื้นบ้านจังหวัดชลบุรี : ความเชื่อที่ยังปรากฏอยู่ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านจังหวัดชลบุรีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ศึกษาความคิดความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านจังหวัดชลบุรี และศึกษาอิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่ปรากฏในนิทานและในปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวยังปรากฏอยู่หรือไม่ ผลการศึกษาที่ได้ผู้ศึกษาได้เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการรวบรวมนิทานพื้นบ้านจังหวัดชลบุรี พบว่านิทานที่มีความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์มีทั้งหมด 38 เรื่อง และจากนิทานพื้นบ้านทั้งหมดสามารถวิเคราะห์ตามประเด็นความเชื่อทางไสยศาสตร์โดยใช้แนวคิดเรื่องไสยศาสตร์แยกออกได้เป็น 4 ประเด็น คือ

1. ความเชื่อในเรื่องผีสาวเทวดาหรือเทพเจ้า
2. ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์
3. ความเชื่อในเรื่องวิทยาคม โดยแยกออกเป็นความเชื่อในเรื่องเวทมนต์คาถา และของวิเศษ

4. ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์

นิทานพื้นบ้านบางเรื่องก็มีความเชื่อหลายประเด็นเกี่ยวพันกันอยู่ โดยความเชื่อในเรื่องผีสาวเทวดาหรือเทพเจ้ามีมากที่สุดคือมีทั้งหมด 22 เรื่อง รองลงมาความเชื่อในเรื่องวิทยาคม 12 เรื่อง ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 7 เรื่อง และความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ 4 เรื่อง

จะเห็นได้ว่าความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านนั้น มีที่มาจาก 2 แหล่ง คือ เป็นความเชื่อถือที่มีมาแต่ดั้งเดิมส่วนหนึ่ง และเป็นความเชื่อที่ได้มาจากศาสนาพราหมณ์และศาสนาฮินดู แล้วมาผสมผสานกันจนเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านพิธีกรรมต่าง ๆ นั้นเราได้แบบอย่างมาจากศาสนาพราหมณ์และศาสนาฮินดูเป็นส่วนใหญ่

ความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับไสยศาสตร์นี้เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลและสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน และในปัจจุบันก็ยังปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ในเรื่องต่าง ๆ อยู่ เช่น ความเชื่อในเรื่องผี ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องความฝัน เป็นต้น ความเชื่อ

ต่าง ๆ นับเป็นสิ่งที่สังคมและสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย รวมถึงวิถีชีวิตของผู้คนนับแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์นับว่ามีบทบาทต่อสังคมของชาวชลบุรี เพราะคนบางคนหรือบางกลุ่มต้องการที่พึ่งทางใจ หรือหาทางออกสำหรับปัญหาที่ตนไม่สามารถแก้ไขได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อต่าง ๆ ไสยศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่แอบแฝงอยู่ในการดำรงชีวิตของชาวชลบุรีทุกชนชั้น ทุกฐานะ ทุกเพศ ทุกวัย หรือแม้แต่สังคมที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี เพราะในยามที่ผู้คนเผชิญหน้ากับวิกฤติการณ์ของชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยลำพังตนเอง ชาวชลบุรีมักจะเชื่อมโยงเคราะห์กรรมนั้นไปสู่อำนาจของผีบางเทวดาหรือสิ่งลี้ลับต่าง ๆ ให้ช่วยปัดเป่าแก้ไข การปฏิบัติตามความเชื่อทางไสยศาสตร์จึงช่วยแก้ไขปัญหาก็หรือน้อยที่สุดก็ช่วยลดความกังวลใจอันเนื่องมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตและครอบครัว

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาไสยศาสตร์ในนิทานพื้นบ้านจังหวัดชลบุรี : ความเชื่อที่ยังปรากฏ พบว่าความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านนั้น ในปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้ก็ยังคงมีอยู่ และอาจจะมีมากกว่าสมัยก่อน เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีลักษณะที่สลับซับซ้อนมาก ผู้คนต้องต่อสู้ดิ้นรนในการที่จะดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย และธุรกิจมีการแข่งขันกันมากขึ้น ผู้คนจึงต้องหันไปหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจเพื่อเพิ่มความมั่นใจและลดความกังวล นั่นก็คือความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์

ถึงแม้ว่าปัจจุบันสังคมจะมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์อย่างสูงแล้วก็ตาม แต่ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่มีมาแต่โบราณก็ไม่อาจลบเลือนไปจากความเชื่อของผู้คนในปัจจุบันได้ ไม่ว่าความเชื่อเรื่องนั้น ๆ จะมาจากลัทธิใดหรือศาสนาใดก็ตาม คนชลบุรีสามารถผสมผสานความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่ต่างกัน โดยไม่ใส่ใจความแตกต่างทางความเชื่อ อีกทั้งแต่ละความเชื่อก็ทำหน้าที่แตกต่างกันไปและสนองความต้องการต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนกัน ทั้งหมดนั้นล้วนแต่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในสาขาเดียวกัน เช่น โรสิตา แสงสกุล ศึกษาอิทธิพลของเครื่องรางของขลังที่มีต่อชาวพุทธในสังคมไทย โดยพบว่าเครื่องรางของขลังนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ จึงทำให้วิถีชีวิตของคนเราที่เร่ร่อนและมีการแข่งขันกันสูงเช่นในปัจจุบัน และมีความกังวลได้มีกำลังใจและมีเครื่องยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจให้รู้สึกดียิ่งขึ้น ทำให้คนเรารู้สึกปลอดภัย เป็นต้น

ข้อดีและข้อเสียของไสยศาสตร์

ข้อดี

ไสยศาสตร์ทำให้คนเกิดความรู้สึกรับประกันทางจิตใจที่มีที่พึ่งยึดเหนี่ยว มีความอบอุ่นทางจิตใจ โดยเฉพาะในเรื่องของภัยทางธรรมชาติ เช่น พายุ ราชูมจันทร เป็นต้น ทำให้คนที่เชื่อถือเกิดกำลังใจในการดำเนินชีวิต สามารถต่อสู้อุปสรรคหรือแก้ไขปัญหาได้ ไสยศาสตร์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้คนรู้จักระมัดระวังปฏิบัติตนให้ถูกต้องปลอดภัย ป้องกันการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บได้ ทำให้คนที่เชื่อถือไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

ข้อเสีย

ถ้าผู้คนที่เชื่อนั้นงมงายไร้เหตุผล ส่งผลให้คนที่ไม่คิดหาเหตุผลเชื่อง่าย หลงงมงาย ไม่ใช้ความคิดใคร่ครวญ ทำให้เป็นคนกล้าบ้าบิ่น มะทะลุ อวดดี เช่น การเชื่อว่าการฟันแทงไม่เข้า อวูชใดก็ไม่สามารถทำลายหรือทำร้ายคนได้ หรือตกเป็นเหยื่อแก้มิจฉาชีพให้เขาล่อลวงจนหมดเนื้อหมดตัว

สังคมต้องหันมาให้ความสนใจในเรื่องของมิจฉาชีพที่มากในคราวของนักบุญ คนทรงร่างทรง หมอคู่ว่าในสังคมนี้มีมากน้อยแค่ไหน ผู้ที่มากในคราวของคนทรงก็จะได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน ผู้ที่ถูกหลอกลวงมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ผู้ชายและผู้หญิง ทุกฐานะอาชีพ เสียเงินเสียทองเสียตัวก็มากมาย เพราะความเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์นั่นเอง การเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์จึงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง จึงควรให้เยาวชนได้มีการศึกษาค้นคว้านิทานพื้นบ้านในท้องถิ่นของตนเพื่อที่จะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยมของคนพื้นบ้าน ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และมีการพัฒนาด้านจิตพิสัยดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่นหนึ่งให้มีความงอกงามต่อเนื่องกันไป แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้นิทานพื้นบ้านซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้รับผลกระทบและถูกละเลยทอดทิ้ง จึงน่าจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัด มหาวิทยาลัย โรงเรียน หอสมุด เป็นต้น ช่วยกันรวบรวมนิทานพื้นบ้านและเผยแพร่ให้เยาวชนได้รู้จักนิทานพื้นบ้านในถิ่นของตนมากขึ้น ซึ่งหมายถึงเราได้ร่วมศึกษา อนุรักษ์ พื้นฟูและเผยแพร่นิทานพื้นบ้าน อันเป็นมรดกสำคัญให้ดำรงอยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการศึกษา โสยศาสตร์ในนิทานพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ และนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นถึงข้อแตกต่าง ในเรื่องของความเชื่อเกี่ยวกับโศยศาสตร์ในด้านต่าง ๆ
2. ความเชื่อเกี่ยวกับโศยศาสตร์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และความเชื่อเหล่านี้จะมีปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้านของชาวไทยถิ่นต่าง ๆ จึงน่าจะได้มีการศึกษาถึงความเชื่อเกี่ยวกับโศยศาสตร์ในนิทานนั้น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงอิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับโศยศาสตร์ที่มีต่อพฤติกรรมของชาวไทยถิ่นนั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน และสามารถใช้เป็นกุศโลบายในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีความเจริญทางด้านวิชาการต่าง ๆ มากมาย แต่ความเชื่อเกี่ยวกับโศยศาสตร์ก็ยังคงมีอยู่ และมีอิทธิพลต่อบุคคลในสังคม นักเขียนเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมย่อมจะได้รับอิทธิพลจากความเชื่อนี้บ้าง และเป็นข้อน่าคิดว่าผลงานของนักเขียนในปัจจุบันจะได้รับอิทธิพลจากความเชื่อนี้น้อยเพียงใด ความเชื่อนี้มีผลต่อสังคมอย่างไร และนักเขียนจะมีส่วนในการช่วยส่งเสริมหรือแก้ไขหรือไม่เพียงใด